

Informasjon om BRUK-prosjektet for kommuner og fylkeskommuner som vurderer deltakelse

Bakgrunn

Konseptet utviklet i prosjektet [Aktivitetsdata for vurdering og tilpasset opplæring \(AVT\)](#) Utforskingen av bruksbaserte betalingsmodeller startet som en del av et større KS-eid FOU-prosjekt, [Aktivitetsdata for vurdering og tilpasset opplæring \(AVT\)](#). Prosjektet ble etablert i 2017 for å se på mulighetene og utfordringene med bruk av aktivitetsdata til læringsanalyse¹, blant annet å kunne bruke data om elevenes aktiviteter til å anbefale nye læringsaktiviteter i ulike læremidler. Utdanningsetaten i Oslo kommune (UDE) og SLATE v/ UiB har vært hovedpartnerne i prosjektet. Prosjektet så behov for å utforske flere sider av det nasjonale økosystemet for digitale læremidler, og tilrettelegging for mer fleksibel tilgang og bruk av læremidlene ble etter hvert en viktig del av utprøvingen.

Bruksbaserte betalingsmodeller for digitale læringsressurser (BRUK)

For å tilrettelegge for mer tilpasset undervisning, økt elevmedvirkning og bruk av flere kilder i sitt læringsarbeid, ser vi det som viktig at elevene får mulighet til å bruke ulike kvalitetssikrede læringsressurser. Prinsippet i ny betalingsmodell er at skolene ikke betaler en fast (årlig) pris for tilgangen til de ulike læringsressursene, men en forbruksbasert pris for den reelle bruken. På den måten får de tilgang til ulike læringsressurser fra ulike leverandører i parallell og kan bedre tilrettelegge undervisningen etter ulike behov. Vanlig praksis med mekanismene i dagens marked er at en kommune som oftest anskaffer ett av de få «heldekkende» digitale læremiddelverkene som finnes i markedet, og eventuelt supplerer med ett eller få andre lisensierte læringsressurser, dersom de ser mulighet for dette. I tillegg brukes også en del åpne læringsressurser. Både kvalitetssikrede tjenester som snl.no, ndla.no og tjenester fra ulike fagmiljøer som er utviklet i tråd med norsk læreplan, men også en god del tjenester og nettsider vi av ulike grunner vil ha mindre bruk av i skolen.

I prosjektet utviklet UDE administrasjonsløsningen [BRUK](#) for å understøtte nye bruksbaserte betalingsmodeller. De viktigste funksjonene i løsningen er at leverandørene legger inn priser og annen informasjon om læringsressursene, og skoleledere har oversikt over hvilke læringsressurser som er tilgjengelige, statistikk over bruk av ulike læringsressurser på sin skole og kostnader på forbruk sett opp mot

¹ Læringsanalyse er, slik det er definert i [NOU 2023:19 Læring, hvor ble de av deg i alt mylderet?](#), å bruke data systematisk for å fremme læring og forbedre undervisning.

budsjett. Det er også utviklet et åpent grensesnitt med informasjon om og lenke til tjenestene som er med i ordningen; [BRUK](#)-portalen.

Det overordnede målet med innføring av bruksbaserte betalingsmodeller er å gjøre det mulig for lærere og elever å få mer tilpasset og dynamisk tilgang og bruk av læringsressurser og læremidler, samtidig som krav til personvern, universell utforming og anskaffelser ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Vi vil blant annet se på om modellen bidrar til

- at alle under opplæring har tilgang på de læremidler og læringsressurser som de behøver for å oppleve mestring, lærelyst og økt læringsutbytte.
- mer hensiktsmessig bruk av midler til lisensiering av læremidler, gjennom valg foretatt av lærere og elever ift. underveisvurdering og medvirkning i egen læring.
- ambisjonen om at *(D)et er gode rammebetingelser for et bredt og innovativt norsk marked for digitale læremidler og andre digitale løsninger med et mangfold av aktører med hensiktsmessige betalings- og lisensieringsmodeller².*

Pilotering av BRUK - og status for pilotering

Løsningen er pilotert i Oslo skolen over flere år, og Oslo skolen har siden skoleåret 2024/25 innført bruksbaserte betalingsmodeller ved dynamisk anskaffelse av digitale læringsressurser; [1-UDE- 2024 Dynamisk innkjøpsordning for digitale læremidler i Oslo skolen | Doffin, Database for offentlige anskaffelser](#). KS besluttet å videreføre pilotering parallelt for å utforske flere sider ved modellene, med tanke på etablering av en nasjonal tjeneste, tilpasset ulike kommuner, elevgrupper og formål. Ved oppstart av denne piloteringen høsten 2024 har nærmere 30 leverandører meldt interesse for deltakelse³. KS samarbeider med KS Digital i piloteringen, og i første fase bidrar Steinkjer, Inderøy, Snåsa, Nittedal og Vestfold fylkeskommune i utprøving og tilpasning av piloten.

KS planlegger å oppskalere piloten med 5-10 flere kommuner og eventuelt et par fylkeskommuner fra skoleåret 2025/26, og inviterer nå til å melde interesse for deltakelse. Det legges opp til oppstart tidlig i 2025, for å få god tid til forberedende aktiviteter.

Videreutvikling av løsningen i pilotperioden vil sees i sammenheng med andre nasjonale initiativer, spesielt utviklingen av en nasjonal tjenstekatalog for digitale læremidler og etablering av nasjonale støttetjenester for informasjonssikkerhet, personvern og universell utforming.

² Hentet fra [Strategi for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole](#)

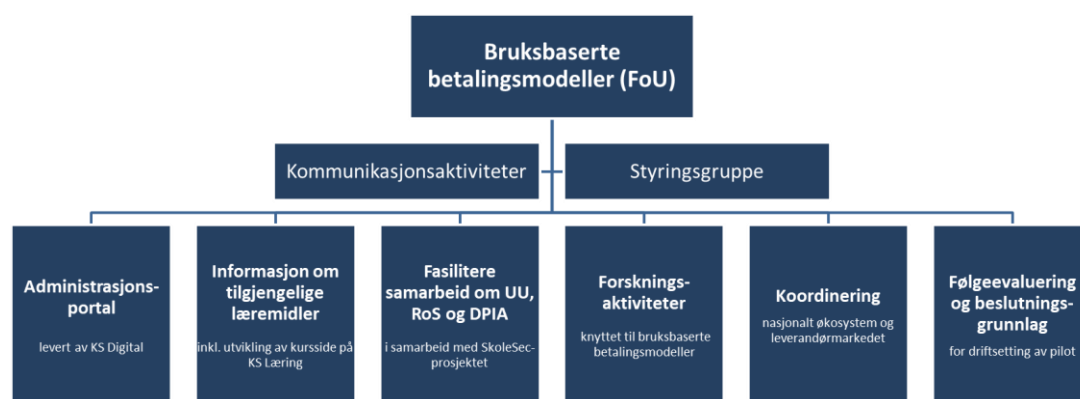
³ Se skoler og leverandører som har deltatt her: <https://ksdigital.no/tjenestene/pilot-bruk-laeremidler/>

Hva vil det innebære å delta i piloten?

Organisering og delaktiviteter

KS fasiliterer BRUK-prosjektet, og leverandørene av digitale læremidler har inngått avtaler med den enkelte kommune/fylkeskommune på bakgrunn av felles rammeverk. En oversikt over hovedaktiviteter i BRUK-prosjektet vises under (figur 1).

Kommuner og fylkeskommuner som deltar i piloteringen, vil bli involvert i de ulike aktivitetene etter kapasitet og tilgjengelig kompetanse.

Figur 1 - Hovedaktiviteter i BRUK-prosjektet

Administrasjonsportalen Bruk

KS Digital er samarbeidsparter i prosjektet, og har ansvar for pilotering og tilpasning av administrasjonsløsningen «BRUK» for tilgjengeliggjøring og fakturering av digitale læremidler. Løsningen er en «tvilling» av den som driftes av Utdanningsetaten i Oslo kommune, og videreutviklingen av løsningen i pilotperioden gjøres i tett samarbeid med Oslo. Som deltaker får dere mulighet til å komme med tilbakemeldinger på funksjonalitet, behov og ønsker til videreutvikling av løsningen.

Informasjon om tilgjengelige læremidler

Prosjektet ønsker å tilrettelegge for at lærere og elever skal ha god kjennskap til de ulike læringsressursene som er tilgjengelig for dem, og får opplæring i hvordan disse integreres på en hensiktsmessig måte i læringsarbeidet. Det er utviklet et enkelt brukergrensesnitt beregnet på skoleledere og lærere for oversikt over og informasjon om de ulike tjenestene som er tilgjengelig; [BRUK](#). I tillegg vil prosjektet tilrettelegge for at opplæring og dialog med representanter for tjenestene blir bedre organisert og mer tilgjengelig, eksempelvis gjennom webinarer og enkle «kurs» på [KS Læring](#). Som deltaker får dere mulighet til å gi innspill til hvordan slik leverandørdialog og opplæring kan og bør tilrettelegges.

Fasilitere samarbeid om UU, ROS og DPIA

Alle kommuner har ansvar for å tilby et trygt digitalt læringsmiljø for elever og lærere. Dette innebærer vurderinger av sikkerhet, personvern og tilgjengelighet før nye digitale læremidler kan tas i bruk. Mange kommuner har allerede gjort mye arbeid hver for seg, men det er utfordrende å holde alle vurderinger oppdaterte. Andre kommuner har ikke kommet så langt, og trenger støtte og veiledning. Sammen kan vi effektivisere og forbedre kvaliteten på disse vurderingene. Arbeidet er under planlegging, og vi ønsker å utforme samarbeidet som en del av piloten. Vi vil bygge på eksisterende arbeid fra Oslo kommune, diginettverkene sitt felles ROS-samarbeid, FEIDE-pilotens risikogrunnlag, KS' pågående arbeid på området og bidrag fra deltakende pilotkommuner. Som deltaker i BRUK-piloten vil dere bli invitert til å dele og involvert i å gjøre felles vurderinger av ROS, DPIA og UU.

Koordinering

Tjenesten vil være med å komplementere de nasjonale utdanningsmyndighetens utvikling av nasjonale løsninger og eventuell etablering av støttetjenester for informasjonssikkerhet, personvern og universell utforming. BRUK-prosjektet passer godt inn i målbildet for det nasjonale økosystemet rundt tilgang, forvaltning og bruk av læringsressurser. Piloteringen vil sammenfalle med etablering av den nasjonale tjenestekatalogen for læringsressurser, som skal utvikles av Utdanningsdirektoratet (Udir) og SIKT (Kunnskapssektorens tjenesteleverandør) i samarbeid med KS. Samtidig pågår det ulike aktiviteter som tilrettelegger for deling av informasjon og samarbeid knyttet til forvaltning av personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming av læringsressursene. Det vil også være viktig å se på synergier her og hvordan pilotdeltakerne kan få nyttiggjort seg dette arbeidet i pilotperioden. Som deltaker vil dere få god innsikt det nasjonale arbeidet rundt økosystemet, og mulighet til å bidra med erfaringer og synspunkter på hvordan dette bør utvikles til det beste for elevenes læringsmiljø.

Følgeevaluering for beslutningsgrunnlag og andre forskningsaktiviteter

En god vurdering av BRUK-piloten er betinget av at prosjektet understøttes av ulike FoU-aktiviteter. Dette inkluderer også forskning, utført av eksterne miljøer. Det er viktig at deltakende kommuner og fylkeskommuner, samt skolene og administrasjonen deres er åpne for dette og kan legge til rette for at de som skal utføre forskningen har mulighet til å inkludere et representativt og godt utvalg, i sine studier. Som en del av piloteringen av BRUK vil vi gjennomføre følgeforskning for å se på hvilke virkninger økt tilgang til digitale læremidler har på lærernes organisering av undervisning og elevenes læringsmiljø, og hvorvidt bruksbaserte betalingsmodeller for læremidler i ulike kontekster kan være et hensiktsmessig alternativ til årlige/flerårige lisenser for ulike målgrupper. Som deltaker i piloten vil dere også få mulighet til å gi innspill til forskningsspørsmål, samt å se

synergier med eventuelle andre forskningsprosjekt dere deltar i og invitere forskere til å se nærmere på problemstillinger deres organisasjon mener er viktig med piloten.

Gevinster ved deltakelse

Kommuner og fylkeskommuner som deltar i piloteringen vil få:

- Større variasjon i tilgjengelige digitale læringsressurser gjennom mer dynamisk lisensiering. Kommuner og fylkeskommuner vil få tilgang til flere digitale læringsressurser både i pilotåret og ved eventuell videre utrulling av tjenesten.
- Mulighet til å prøve ut og påvirke videre utvikling av modeller for bruksbasert betaling av digitale læringsressurser.
- Samarbeid med andre skoleeiere om risiko- og sårbarhetsvurdering (ROS), vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) og universell utforming (UU) for flere læringsressurser.
- Delta i et faglig fellesskap for å bygge erfaringer og delta i videre forskning gjennom FOU-prosjekt.
- Innsikt i og mulighet til å påvirke arbeidet med utvikling av det nasjonale økosystemet for læremidler.

Forventninger ved deltakelse

Kommuner og fylkeskommuner som deltar i pilotering:

- **Ressursinnsats:** Må sikre tilstrekkelig ressursinnsats og tilgjengelighet fra ansatte som vil delta i prosjektet. Det må påregnes noe reising og møtevirksomhet, men dette vil være begrenset.
- **Direkte kostnader:** Det må forventes at kostnadene forbundet med bruksbasert betaling kan variere fra skole til skole. Dersom skolene har selvstendig budsjettansvar, så kan det medføre at enkelte får noe høyere kostnader og andre lavere kostnader. Kommune- og fylkesadministrasjon bør ta høyde for dette. Erfaring fra forutgående pilotering av modellen tilsier et snitt på 550 kr per elev, men med *betydelige* variasjoner på skole og fag.
- **Ressurser og koordinering:** Må sette av ressurser til å koordinere avtaler med leverandørene (SSA-R og SSA-L), etablere databehandleravtale med hver leverandør og håndtere personvern- og informasjonssikkerhetsvurderinger (GDPR) i samarbeid med prosjektet.
- **Deltakende skoler:** Må sikre deltakelse fra skoler i kommunen. Det er ønskelig med flere kommuner som deltar med hele kommunen og noen som deltar med en gruppe skoler.
- **Kontaktpersoner på skolene:** Bør utnevne en kontaktperson på hver skole som holder oversikt over læringsressurser, kostnader og kommunikasjon med

kommunen eller fylkeskommunen og leverandørene. Skolekontaktpersonene forventes også å støtte kollegaer i bruk av læringsressursene.

- **Arbeidsgruppemøter og statusoppdateringer:** Må delta i arbeidsgruppemøter for å holde oversikt over status og fremdrift. Deltakende skoler bør delta på halvårlige statusmøter for informasjonsdeling og koordinering.
- **Kostnadsfordeling og oversikt:** Må håndtere betalingen til leverandører, eventuell fordeling av kostnader til hver skole og holde oversikt over bruk og kostnader per skole.
- **Policy for kommunikasjon fra leverandører:** Skoler og lærere må gjøre seg kjent med prosjektets policy for utsending av informasjon fra leverandører, inkludert retningslinjer for e-post som sikrer personvern og mulighet for reservasjon mot utsendelser.
- **Opplæring:** Må koordinere opplæring og webinar i samarbeid med andre deltakerkommuner og fylkeskommuner. Ressurser for dette gjøres tilgjengelig på felles plattform.
- **Arbeidsoppgaver:** Bør bidra med administrasjon og koordinering i prosjektet, inkludert:
 - Sikre informasjonsflyt mellom leverandører og skoler.
 - Delta på arbeidsgruppemøter og bidra til felles prosesser.
 - Opprette og følge opp avtaler (DBA) med leverandører.
 - Dokumentere personvernverdier og gjennomføre risikoanalyser (ROS og DPIA) på tvers av kommunene og fylkeskommunene.
 - Kontere kostnader til skolene per produkt, og ved behov legge til rette for en felles oversikt over tilgjengelige produkter for skolene.

Vil du bli pilotdeltaker?

Påmelding og mer informasjon

Ønsker din kommune å delta i piloteringen, ber vi dere ta kontakt ved å fylle ut følgende [skjema for interesse](#). **Frist for å melde sin interesse er 6. januar.** Det planlegges et avklaringsmøte for interesserte kommuner torsdag 9. januar kl. 9-11.

Endelig forpliktende tilbakemelding må gis innen 27.januar. KS tar sikte på å avklare hvem som får delta innen 5.februar, og oppstartsmøte for samtlige pilotdeltakere tidlig i mars.

Har du spørsmål om piloten ber vi deg ta kontakt med Steinar på steinar.hjelset@ks.no eller Lene Karin på lene.karin.wiberg@ks.no.

Dersom du ønsker å motta oppdatert informasjon om piloten kan du fylle ut følgende [skjema](#).